

1.3.4 Javni sektor

Opišite javne vire: naložbe v infrastrukturo (ceste, letališča, kanalizacija, elektrika itn.).

Občina je Brda je v preteklih letih kar nekaj sredstev vložila v vzdrževanje prometne infrastrukture in komunikacije ter v energijo, vodo in komunalne storitve. Iz področja prometne ureditve in prometne infrastrukture, bo v letu 2016 največ sredstev namenjenih urejevanju občinskih in lokalnih cest, urejevanju krajevnih poti, obnovi mostov, zidov, vzdrževanju pohodnih poti, košnji, javni razsvetljavi in urejevanju pločnikov. Kar nekaj sredstev bo vloženi v urejanje komunalnih storitev in kanalizacijskega omrežja, potekala pa bodo tudi dela pri obnovi delov vodovodnega omrežja Mrzlek (http://www.obcina-brda.si/obcina_brda/organi_obcine/obcinski_svet/tekoci_proracun/). Ker Občina Brda npr. nima letalskega prometa, avtocest ipd. za omenjena področja seveda ni namenjenih sredstev.

Opišite pozitivne in negativne vplive turizma, kot so:

- prispevek k prihodkom države/pospešitev naložb v infrastrukturo/čezmerno investiranje v infrastrukturo, povezano s turizmom, in zmanjšanje investicij na kritičnih področjih, kot sta izobraževanje in zdravje.

Pozitivni:

- vzdrževanje cest, vodovodnih omrežij in naravnih in kulturnih znamenitosti
- boljše telekomunikacijske povezave
- prihodek, ki se ga lahko nadaljnjo investira v obnovo

Negativni:

- manjši vložek na drugih področjih, kot je npr. izobraževanje ali zaposlovanje

1.1.8 Hrup in osvetlitev

Opišite vire hrupa in svetlobe na destinaciji, ki so povezani s turizmom, kot so cestna razsvetljava, dogodki, električni generatorji itn.

V občini Brda se ne nahaja noben večji industrijski obrat. Manjši obrtno proizvodni coni sta na Dobrovem (Štaloni) in na Humu ter proizvodno območje Klet Dobrovo. Na območju občine ni naprave, ki lahko povzroča onesnaževanje okolja večjega obsega (IPPC naprave). Občina Brda ne leži v bližini večjih gospodarskih obratov, večjih prometnih vpadnic ali mest, avtocest, letališč - zato je hrup na območju občine Brda predvsem posledica kmetijske mehanizacije ter povečanja hrupa v času gradenj, ko je uporabljena gradbena mehanizacija. To je zaznati zlasti v območju državne ceste R2 – 402 Solkan- mejni prehod Neblo, kjer pa mejne vrednosti kazalcev hrupa za III. območje varstva pred hrupom (le-te niso presežene). Izrazite industrije kot rečeno v Brdih ni, zato težko govorimo o tveganju zaradi hrupa kot posledica industrije.

V stanovanjski rabi prevladujejo površine podeželskega naselja, ki skladno z *Uredbo o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju* (Ur. L. RS, št. 105/05, 34/08, 109/09, 62/10) sodijo v območja III. stopnje varstva pred hrupom. Glede na dejstvo, da na celotnem območju občine Brda kmetijska (vinogradniška) dejavnost prevladuje, je takšna opredelitev namenske rabe razumljiva.

Javna razsvetljava je bila na celotnem območju občine Brda v letu 2013 v celoti prenovljena in so bile vse svetilke zamenjane z novimi varčnimi svetilkami, ki zadostijo vsem parametrom *Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja*. Poraba energije se je tako znižala za več ko 55%. V občini Brda obstoječi vir svetlobnega onesnaževanja predstavlja omrežje javne ulične razsvetljave in okrasna razsvetljava. Izvedba plana predvideva tudi ureditve, ki bodo povečale svetlobno onesnaževanje.

Opišite pozitivne in negativne vplive turizma, kot so:

- zmanjšanje (industrijskega) hrupa in svetlobnega onesnaženja zaradi turizma, vznemirjanje živali ipd.

Pozitivni:

- Brda niso obmorska destinacija, zato kot taka nimajo plaž in tovrstnih osvetlitev, kar posledično ne vpliva na vznemirjanje morskih živali.

-kot ekološko osveščena destinacija se tudi zaradi turizma Brda trudijo uporabljati varčne svetilke

Negativni:

- več hrupa zaradi povečanega prometa

2. del: Razvoj, ki vpliva na turizem destinacije

2.1 Okoljska tveganja

Opišite okoljska tveganja, ki vplivajo na destinacijo, kot so pesticidi, tekstilna barvila, farmacevtski izdelki, vključno z vplivi rudarjenja in hidravličnega drobljenja za pridobivanje nafte/plina.

V največji meri gre tu za vprašanje pesticidov, saj je prevladujoča dejavnost v Brdih kmetijstvo. Resda, se je marsikaj spremenilo na tem področju, predvsem na boljše - z vidika varovanja narave. In sicer: integrirana pridelava, izobraževanje lokalnih uporabnikov destinacije Brda glede pesticidov ter vse več kmetovalcev Brd se čedalje bolj usmerja na t. i. 'bio' ali 'ekološko' pridelavo, pa tudi zakoni glede uporabe pesticidov so zelo strogi, inšpekcije pa pogoste. Pred leti se je sicer načrtoval kamnolom na pobočjih Korade, a je bil plan predvsem zaradi nasprotovanja lokalnega prebivalstva, ustavljen.

V zadnjih desetih letih pa se je izboljšalo tudi izgorevanje v motorjih in kvaliteta *pogonskih goriv* ter *olj*. Emisijski faktorji za škodljive snovi iz motornih vozil so se v zadnjih desetih letih precej znižali, tako da siceršnje povečanje prometa v zadnjih letih ne pomeni avtomatsko tudi trenutno večje onesnaženosti zraka.

Iz razpoložljivih podatkov o kakovosti tal na podlagi raziskav onesnaženosti tal izhaja, da na merilnih mestih Brd vzorci tal niso bili onesnaženi glede na merjene parametre. Glede na sedanje stanje onesnaženosti tal ter prevladujočo kmetijsko rabo (v pretežnem delu občine) lahko zaključimo, da sprememba rabe tal (v okviru plana iz gozda v kmetijsko), ob upoštevanju dobre kmetijske prakse, ne bo imelo vpliva na onesnaženost tal.

Potencialni vir onesnaženja tal bi bila tudi gospodarska (industrijska) dejavnost, ki na območju občine Brd (kot predhodno že navedeno) ni prisotna.

Na območju občine Brda je bila v projektu *Raziskave onesnaženosti tal za leti 2006 in 2008* vzorčna točka blizu naselja Slapnik ter Šmartno, kjer ni bilo ugotovljenih antropogenih izvorov onesnaženja tal.

Ključni potencialni vir onesnaževanja tal Brd (kot predhodno že navedeno) je kmetijska dejavnost, ki je predvsem v južnem ter jugozahodnem delu občine močnejše zastopana. Iz razpoložljivih podatkov o kakovosti tal (na podlagi raziskav onesnaženosti tal) izhaja, da na merilnih mestih vzorci tal niso bili onesnaženi glede na merjene parametre.

Vpliv na onesnaženost tal imajo lahko tista območja v okviru sprememb in dopolnitev OPN, kjer se raba spreminja iz gozdov v kmetijska zemljišča. Takšnih območij je devet v skupni površini 13,07 ha. Pri vzpostavitvi kmetijskih površin in kasneje pri kmetovanju je potrebno upoštevati določila *Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov* (Ur. l. RS, št. 113/09, 5/13, 22/15) ter *Uredbo o navzkrižni skladnosti* (Ur. l. RS, št. 69/14). Glede na sedanje stanje onesnaženosti tal ter prevladujočo kmetijsko rabo v pretežnem delu občine lahko zaključimo, da sprememba rabe tal v okviru plana iz gozda v kmetijsko, ob upoštevanju dobre kmetijske prakse, **ne bo imelo vpliva na onesnaženost tal.**

Ohranjanje dobrega kmetijskega in okoljskega stanja zemljišč je z omenjenima predpisoma normativno urejeno. Območje Brd ima dolgoletno vinogradniško tradicijo in kjer v kmetijski rabi vinogradi prevladujejo. Gojenje trte se usmerja v čim bolj sonaravno in trajnostno pridelavo, ki bistveno pripomore k ohranjanju sedanje kakovosti tal.

Potencialni vir onesnaženja tal je tudi gospodarska (industrijska) dejavnost, **ki na območju občine ni prisotna**. Na območju občine so le štiri tako opredeljena območja in sicer območje kleti Goriška Brda, obrtna cona Štalon ter prostori kmetijske zadruga v Dobrovem ter območje v Humu (kot navedeno na začetku). S planom je predvidena širitev območja kmetijske zadruga v Dobrovem (EUP DOB-01) na površini 0,8 ha ter širitev ob obstoječih proizvodnih površinah v Humu v obsegu 1,3 ha (EUP HUM-15). Obe območji se namenjata gospodarskih dejavnostim, kjer ni predvidena proizvodna dejavnost, ki bi povzročala negativne vplive na kakovost tal.

2.2 Nevarnost naravnih nesreč

Opišite naravne nesreče, ki lahko prizadenejo destinacijo, vključno z npr.: potresi, izbruhi vulkanov, orkani, poplavi, požari v naravi, cunami.

Na območju občine Brda je bilo, po podatkih URSZR od leta 1998 do 2005, nekaj naravnih nesreč z materialno škodo. Najbolj ogrožena so kmetijska območja zaradi neurij z močnimi padavinami, zaradi pozebe, zemeljskih plazov, poplav (leta 1998 je poplavljal reka Reka - škoda na kmetijskih površinah je bila velika) in suše. Najodmevnejša nesreča, ki je leta 2003 prizadela Goriška Brda, je bila aprilski pozeba. Temperature pri tleh so se zjutraj spustile vse do -8°C . Najbolj so bile prizadete marelice, kakiji, breskve in češnje, pa tudi vinska trta. Pozebe ni bilo možno preprečiti niti z oroševanjem, saj so bile jutranje temperature prenizke. V občini Brda ni obsežnejših poplavnih območij.

Poplavna območja so ob reki Reki, ki je zadnjič poplavljal leta 1998. Poplavne ravnice so še ob Kožbanjščku, Birši in ob pritokih reke Reke, Imenjščici in Vedrijanščku. Namenska raba na poplavnih območjih so v večji meri najboljše kmetijska zemljišča. Vseh kmetijskih zemljišč na poplavnem območju je 38,8 ha ali 1,2% vseh kmetijskih zemljišč v občini. Že v preteklosti se domačini na poplavnih ravninah niso odločali za gradnjo. Danes je na poplavnih območjih v občini 21 stavb, kar pomeni 0,5% vseh stavb v občini. Najbolj ogroženi so posamezni zaselki (hiše) v naselju Neblo in obrtna cona v Dobrovem.

V občini Brda je plazenje tal zelo pogosto, saj se dogaja na skoraj celotnem ozemlju. Razlikuje se glede na hitrost in globino. Plazovite površine sestavljajo labilna in pogojno stabilna zemljišča, ki se običajno plazijo ob veliki namočenosti tal ali zaradi neustreznih posegov v prostor. Večji del občine Brda zavzema območje, kjer so potrebni zahtevnejši protierozijski ukrepi. Pozidanost erozijskih območij oziroma območij, kjer so potrebni zahtevnejši protierozijski ukrepi, je v občini velika, saj se 79,76% vseh stavb v občini nahaja na teh območjih. Erozijska območja in plazovi so eden izmed omejitvenih dejavnikov razvoja v občini Brda, predvsem na področju poselitve in kmetijstva

Brda ležijo na geotektonski enoti Dinaridi (zahodni del). Na območju Slovenije so tektonski in neotektonski premiki v različnih smereh povzročili nastanek več seizmogenih območij. Goriška Brda ležijo na goriško-javorniško seizmogenem območju, ki sodi med aktivnejše potresno območje z največjo možno magnitudo 6,3 z odgovarjajočo intenziteto IX. stopnje po MKS potresni lestvici. V Sloveniji je v skladu s *Pravilnikom o tehničnih normativih za graditev objektov visoke gradnje na seizmičnih območjih* uradno še vedno veljavna MSK potresna lestvica, dejansko pa se v zadnjih letih še najbolj uporablja EMS - evropska potresna lestvica od I. do XII stopnje, ki je pravzaprav izpopolnjena verzija MSK potresne lestvice.

Potresno območje VIIIa MCS obdaja zgornjesoško potresno območje in obsega tudi Zgornji del občine Brda. Zahodna Slovenija je vedno bila seizmično aktivna, predvsem zaradi „Idrijske prelomnice“, ki je zmožna generirati zelo hude potrese (kot 1.1511). Stranski krak te prelomnice gre čez Sabotin v Brda, vendar lahko sproži le šibke (ponavadi neopazne za ljudi) potrese.

Zelo velika požarna ogroženost gozdov pokriva pobočja Sabotina. Velika in srednja ogroženost velja za gozdove v Zgornjih Brdih.

Viri: http://www.arso.gov.si/potresi/potresna%20aktivnost/Mo%C4%8Dni_potresi_v_preteklosti.pdf

Il terremoto del Friuli del 1976, Istituto Nazionale di Oceanografia e di Geofisica Sperimentale-OGS

2.3 Podnebne spremembe

Opišite vpliv ali pričakovani vpliv podnebnih sprememb na destinacijo, npr.: spremenjeni vremenski vzorci (skrajne vremenske razmere, temperature, količina padavin), dviganje morske gladine, znižanje snežne meje.

Brda so najsevernejše submediteransko območje v Sloveniji. Kljub temu, da niso v direktnem kontaktu z morjem so tu prisotne vse značilnosti submediteranskega podnebja. Na območju Brd pade celo več padavin (v poprečju 1.500 mm na leto) kot na samem obmorskem območju, niso pa enakomerno porazdeljene čez vse leto (največ padavin pade pozno spomladi in jeseni). Poletja so vroča in suha. Značilne so poletne nevihte. Občutek mraza daje ponekod močna burja, ki pa v zadnjih letih ni tako izrazita. Pozimi so vdori burje bolj pogosti. Kar 217 dni v letu je temperatura nad 10°C. Zaradi reliefne razgibanosti terena in vdorov toplega morskega zraka ali vlažnega zraka (megla po dolinicah), izpostavljenosti burji prihaja do zelo različnih mikrolokacijskih značilnosti, ki jih domačini upoštevajo tako v kmetijstvu kot pri poselitvi.

Meritve na meteoroloških postajah v Sloveniji z dolgoletnim nizom podatkov kažejo na naraščanje temperature, ponekod tudi na spremembe padavinskega režima in vse krajše trajanje snežne odeje. Opažanja potrjujejo tudi pričakovanja, da postajajo ekstremni vremenski in podnebni dogodki vse pogostejši. Podnebne značilnosti za leto 2006-2009 kažejo na to, da je povprečna temperatura v povsod po državi nad dolgoletnim povprečjem, kar velja tudi za povprečja najnižjih temperatur zraka.

2.6 Prostorski razvoj

Opišite prostorski razvoj, ki vpliva na destinacijo, a upravljanje destinacije nanj (v glavnem) ne more vplivati: širjenje urbanih območij, rudarstvo, gradnja pristanišča, tovarne, intenzivno kmetijstvo

Na destinaciji Brda ni večjih poslovnih con ali urbanih območij. Glede na dejavnosti, ki se odvijajo v treh največjih conah, gre za manjši obrtno proizvodni coni v Dobrovem (Štaloni) in na Humu ter industrijsko cono (Klet Dobrovo) v Dobrovem. Ker Brda niso obmorska destinacija nima bližine pristanišč, prav tako to območje ni bogato z rudninami.

Na destinaciji Brda lahko izpostavimo le intenzivno kmetijstvo, ki lahko predstavlja neko oviro pri razvoju zelene destinacije. Ovira je rešljiva je z natančno predpisanim načinom opravljanja te dejavnosti, z izobraževanjem upravljalcev in kvalitetno strokovno politiko.

Zagotoviti je potrebno način, kako lahko kmetijsko panogo združimo s turizmom in čim bolj povežemo z naravo. Širjenje poselitve na tla in kmetijska zemljišča neposredno in trajno vpliva predvsem s spremembami rabe zemljišč iz kmetijskih v stavbna zemljišča (izguba tal zaradi pozidave). Obseg kmetijskih zemljišč v OPN pa se manjša tudi zaradi sprememb v druge namenske rabe prostora. S spremembami in dopolnitvami OPN občine Brda so se največje spremembe namenske rabe zgodile med kmetijskimi in gozdnimi zemljišči.

Obseg kmetijskih zemljišč se je zmanjšal za 166,99 ha, kar predstavlja 4,82 % kmetijskih zemljišč iz veljavnega OPN. Obseg gozdnih zemljišč se je povečal za 146,8 ha oziroma za 4,54 %. Največji vzrok za zmanjšanje obsega kmetijskih zemljišč predstavljajo spremembe v gozdna zemljišča. Na podlagi prvega mnenja k osnutku SD OPN, ki ga je podalo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (št. 350-17/2008/354, z dne 26.9.2014), je občina namreč uskladila meje namenske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč z dejanskim stanjem v prostoru (po evidenci dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč, dostopne na spletni strani ministrstva - RABA.shp). Na tak način se je v gozd spremenilo 297,04 ha kmetijskih zemljišč, na drugi strani pa se je iz gozdnih zemljišč v kmetijska spremenilo 148,09 ha zemljišč. Del sprememb gozdnih zemljišč v kmetijska je tudi posledica pobud za vzpostavitev kmetijskih zemljišč in sicer v obsegu 13,07 ha. Obseg kmetijskih zemljišč se je zaradi teh sprememb zmanjšal za 149,86 ha.

Spremembe kmetijskih zemljišč v stavbna zemljišča v dopolnjenem osnutku SD OPN znašajo 25,04 ha, na drugi strani pa je občina iz stavbnih zemljišč v kmetijska zemljišča spremenila 7,97 ha zemljišč. Spremembe kmetijskih zemljišč v območja ostalih namenskih rab prostora in obratno so zanemarljive. Zemljišča, ki se jim spreminja namenska raba iz kmetijskih zemljišč v območja stavbnih zemljišč, so večinoma kmetijska zemljišča tudi po dejanski rabi (v 77,58 %). V 2,38 % procentih se spremembe po dejanski rabi pojavljajo na gozdnih zemljiščih, kar na 19,97 % pa na pozidanih in sorodnih zemljiščih. Od tega jih je v GERK je vključenih 9,48 ha. Na hidromeliorirana območja posega 2,4 ha sprememb kmetijskih zemljišč v stavbna zemljišča. Največ kmetijskih zemljišč, ki se jim spreminja namenska raba v stavbna zemljišča, ima srednjo boniteto (40 – 70, 51,33 % zemljišč), nizko boniteto (do 40) ima 44,60 % zemljišč, le 4,07 % pa jih ima visoko boniteto (70 in več).

Ocenjujemo, da SD OPN ne bodo vplivale bistveno na obseg kmetijskih zemljišč oziroma na njihovo pridelovalno funkcijo. Vplivi izvedbe plana bodo s stališča varstva kmetijskih zemljišč sprejemljivi. Iz razpoložljivih podatkov o kakovosti tal na podlagi raziskav onesnaženosti tal izhaja, da na merilnih mestih vzorci tal niso bili onesnaženi glede na merjene parametre. Glede na sedanje stanje onesnaženosti tal ter prevladujočo kmetijsko rabo v pretežnem delu občine lahko zaključimo, da sprememba rabe tal v okviru plana iz gozda v kmetijsko, ob upoštevanju dobre kmetijske prakse, ne bo imelo vpliva na onesnaženost tal. Potencialni vir onesnaženja tal je tudi gospodarska (industrijska) dejavnost, ki na območju občine ni prisotna. S planom sta predvideni dve širitvi gospodarskih območij, kjer ni predvidena proizvodna dejavnost, ki bi povzročala negativne vplive na kakovost tal. Plan ne posega v sklenjene gozdne površine pač pa v robne dele gozdov.

S tem se ohranja stabilnost gozdnih sestojev, kar je pomembno z vidika ohranjanja stabilnosti tal in preprečevanja erozije tal. Funkcije gozdov s planom v ničemer ne bodo poslabšane. Glede na plansko opredeljene gozdne površine vse pobude gozd predstavljajo 0,16 % delež posegov v gozd, kar je zanemarljivo malo. Umeščanje novih površin za potrebe vinogradništva ima lahko zaradi odstranitve gozda vpliv na tla v smislu pospeševanja erozijskih procesov in plazov. Pri osnovanju novih vinogradniških površin je potrebno izvesti terasiranje tal z namenom zmanjšanja erozije ter plazljivosti tal. V primeru širitev stavbnih zemljišč na evidentiranih erozijskih območjih mora biti pred poseganjem v tla izvedene

predhodne raziskave stabilnosti tal in ukrepi za zavarovanje (podporni zidovi, drenaže...). Ukrep pripomore k večji stabilnosti terena kot tudi omogočanju pronicanja padavinske vode v nižje sloje tal. Za zmanjšanje vpliva hipnega odtoka padavinske vode naj se v vinogradu vzpostavi sistem drenaž za odvajanje odvečne padavinske vode. V neposredno bližini vodotoka Reka se umešča nova stavbna zemljišča in sicer v naselju Dobrovo. Z namenom preprečitve posegov v obrežno vegetacijo vodotoka in s tem preprečitve erozijskega delovanja vodotoka je potrebno obvodno vegetacijo ohranjati v sedanjem obsegu. Odstranjevanje je možno le z namenom utrjevanja brežin in preprečitve erozijskega delovanja vodotokov. V brežine vodotokov se z deli zaradi umeščanja novih stavbnih zemljišč ne posega. Vpliv predlaganih sprememb na tla je nebistven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (C). Omilitveni ukrepi so podani za zmanjšanje vpliva na erozijo in plazenje tal ter delovanje površinskih vodotokov.

Vir: Okoljsko poročilo za Spremembe in dopolnitve OPN Občine Brda Stran 8 od 105 Naročnik: Občina Brda Izdelal: Ipsilon, okoljske investicije, d.o.o.

Analiza stanja in teženj v prostoru Občine Brda, 2007 - interno gradivo.

Oddelek okolje in prostor Občina Brda.